Ny, revidert utgave av dansk lærebok i øyesykdommer

Toke Bek, Jesper Hjortdal, Morten la Cour
Øjensygdomme
 2. utg. 355 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2016. Pris DKK 500
 ISBN 978-87-7749-842-8

Ny, omarbeidet utgave av den danske pensumdekkende *Øjensygdomme* er kommet. Boken er først og fremst beregnet som lærebok for medisinstudenter, men den kan også brukes som oppslagsverk for øyesykepleiere, optometriste og andre med interesse for øyefaget.

I forordet skriver forfatterne at øyefaget tidligere har hatt en tradisjon for å være deskriptivt og diagnostisk, men i senere tid har man lagt mer vekt på vitenskapelig tilnærming og det å være forklarende fremfor beskrivende. Forfatterne understreker også sammenhengen mellom øyesymptomer og andre medisinske spesialiteter – noe de stort sett lykkes med.

Boken består av 20 kapitler. Etter et innledende kapittel om øye-eplet og omkringliggende strukturers anatomi og synssans, følger klinisk undersøkelsesteknikk. Deretter gjennomgår forfatterne de ulike gruppene av øyesykdommer systematisk med underpunkter: definisjon, patofysiologi, symptomer, funn ved undersøkelse, behandling og prognose. De fleste kapitlene er supplert med den nyeste kunnskapen om undersøkelsesmetoder og behandling. Likevel savner jeg en liste over sentrale referanser.

I siste kapittel om samfunnsøkonomi nevner de synsrehabilitering – et vanligvis forsømt område. Riktignok nevner de bare optiske hjelpemidler, ikke aktiv trening med synspedagog.

Noen viktige fakta som alle som jobber med pasienter bør kjenne, gjengis i uthevede bokser, noe som er en god pedagogisk metode. I en lærebok for medisinstudenter er det viktig å påpeke når et problem kan løses i allmennpraksis, og når det er grunn til henvisning.

Boken er velskrevet og lettlest. Øyefaget er meget visuelt, derfor er illustrasjonene vesentlige. De er dekkende og av god kvalitet.

To av forfatterne har retinasykdommer som spesialfelt, og den tredje er ekspert på cornea. Muligens er det årsaken til at både kapitlene om skjelning/øyebevegelse og nevrooftalmologi er litt stemoderlig behandlet.

En slik bok kan ikke dekke alt, dog hadde undertegnede likt at det ved retinale arterielle okklusjoner var blitt klarere betont hvor nødvendig det er med rask videre utredning av bakenforliggende årsaker, for dermed å hindre en større katastrofe som hjerneslag. Jeg savner også bildet av et klassisk papilleodem, noe som alle leger bør kunne gjenkjenne. Uhthoffs fenomen beskrives feilaktig som følge av papilleodem, og ikke som demyelinisering av synsnerven.

Det er naturlig å sammenligne denne utgivelsen med *Nordisk lærebok og atlas i oftalmologi*. Jeg er ikke i tvil – den nordiske boken er mer innholdsrik, mer gjennomillustrert og har en utmerket, forklarende terminologiliste. Dessverre er den siste utgaven fra 2004 også moden for en revisjon. Men når er dette sagt – *Øjensygdomme* er velegnet som lærebok – mindre som oppslagsbok.

Emilia Kerty

Overlege, Nevrologisk avdeling
 Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet

God bok for alle med interesse for geriatri

Ellen Astrid Holm, Finn Rønholdt, red.
Geriatrici
 464 s, tab, ill. København: Munksgaard, 2016.
 Pris DKK 475
 ISBN 978-87-628-1387-8

Geriatrici er en danskspråklig lærebok hvor målgruppen i første rekke er leger og medisinstudenter, men også andre yrkesgrupper som jobber med geriatrike pasienter, så vel på sykehus som i primærhelsetjenesten. Det er hele 43 forfattere, hovedsakelig leger med organspesifikke spesialiteter, foruten to redaktører med spesialitet i indremedisin og geriatri. En e-nøkkel kan aktiveres for å få tilgang til en i-bok i 48 måneder.

Boken har tverrgående kapitler om gerontologi og geriatri, organspesifikke kapitler og til slutt kapitler med beskrivelse av hyppig forekommende geriatrike problemstillinger.

Den første delen omtaler spesialitetens utvikling og organisering, demografi, gerontologi, aldringsteorier og særlige kjennetegn ved den geriatrike pasient og geriatrike arbeidsmetoder. Deretter følger en rekke organspesifikke kapitler, som alle starter med en beskrivelse av normale, fysiologiske aldersforandringer, før enkelttilstander omtales.

Blant de geriatrike problemstillingene som omtales i egne kapitler, finner vi smerter, svimmelhet og fall, polyfarmasi og etiske overveielser. Demens, delirium og depresjon er omtalt samlet i et eget kapittel, mens akutt funksjonssvikt, dehydrering, ernæringssvikt og inkontinens finnes som underavsnitt i andre deler.

Boken er oversiktlig og lettlest, med fine tabeller og figurer. Teksten er noe tettepakket og kunne tjent på litt «luftigere» layout, hyppigere avsnittsoverskrifter og flere grafiske elementer. Det gis oppdatert omtale av relevante enkelttilstander, mens for eksempel akutt hjerneslag, vekttaut og palliasjon er sparsomt beskrevet.

Det finnes få lærebøker i geriatri skrevet på skandinaviske språk, og det er uunngåelig å holde disse opp mot hverandre. For denne læreboken hadde jeg ønsket mer søkelys på det spesifikt geriatrike, mer om kliniske problemstillinger og symptomer slik vi møter dem hos eldre, og en bredere omtale av vurderinger og undersøkelsesmetoder brukt i geriatri.

Boken er et bra supplement til den norske læreboken i geriatri (1) og koster noe mindre enn denne. Nøyer man seg derimot med én lærebok i geriatri, ville jeg gått for den norske.

Bjørn Erik Neerland

Klinisk stipendiat, Geriatrik avdeling
 Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Wyller TB. Geriatrici. En medisinsk lærebok. Oslo: Gyldendal, 2015.

Oppgitte interessekonflikter: Anmelder har samme arbeidssted som Torgeir Bruun Wyller, og Wyller er veileder for anmelders ph.d.-grad, men vurderingen er skrevet uten påvirkning.